

การสร้า
ห่วงโซ่กร:

กลุ่มอาชีพ

อาชีพผลิตหระบือธรรม

ขั้นตอนที่ 4 การผลิต (5) ขั้นตอนที่ 5 การบรรจุภัณฑ์ (บรรจุใส่ขวด) (6) ขั้นตอนที่ 6 การ

โครงการวิจัย :

การออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุแบบบูรณาการ
บนความร่วมมือของชุมชนวัดประชาระบือธรรม เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร

มรู้ครั้งที่ 3)

มีคนทำงานต่อเนื่อง
(เยาวชน)

อาชีพจัดการตนเอง
พึ่งตนเอง

ความยั่งยืน
(sustainability)

“เวทีพูดคุย ถ่ายทอดความรู้วิจัยรับใช้สังคมและชุมชนภาคีเครือข่าย”
กลุ่มอาชีพผลิตหระบือธรรม
ชุมชนวัดประชาระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2566

2023
ออกบูธ
“ทดสอบตลาด”
RESEARCH

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

การจัดการพัฒนาสังคม ภาคสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้วิจัย : รศ.ดร. ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

การสร้างกระบวนการ
7 ระยะเวลาในการวิจัย
ทีม (3) ศึกษาร่วมกัน

กิจกรรม
(1) ฝึกชุมชน (2) วางแผนวิจัย

ลด

#ลดเหลื่อมล้ำเศรษฐกิจและสังคม
#ยุติระบอบธรรม

การวิจัย CBR [ชุมชนวัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร]

โครงการวิจัย : การออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุแบบบูรณาการบนความร่วมมือของชุมชนวัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย : รศ.ดร. ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

การจัดการพัฒนาลังคม ภาคสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การวิจัย CBR [ชุมชนวัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร]

การออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุ
แบบบูรณาการบนความร่วมมือของชุมชน
วัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร

ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

ภาพสรุปกระบวนการลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่: ชุมชนวัดประชากรบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

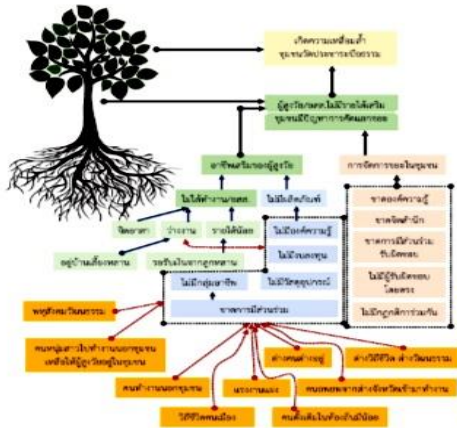
Baseline Data

ชุมชนลักษณะ "บวร"
(บ้าน วัด (รัฐ) โรงเรียน)

- ความรู้ด้านสมุนไพรอยู่ในระดับน้อย
- ทักษะกระบวนการผลิตสมุนไพรน้อย
- สามารถผลิตเองได้เข้าใจขั้นตอนการผลิต 3 คน (อสส. 2 คน ผู้สูงวัย 1 คน)
- การมีส่วนร่วมในชุมชนวัดประชากรบือธรรมมีน้อย
- ไม่มีระบบบัญชีของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- หน่วยงานรัฐในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนน้อย

- (1) ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้
- (2) ความเหลื่อมล้ำด้านความรู้ด้านสมุนไพร
- (3) การลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับรัฐ

Method

สำรวจ 4 ชุมชนวัดประชากรบือธรรม สัมภาษณ์ผู้นำ 4 ชุมชน

สัมภาษณ์กลุ่มอาชีพ และฝ่ายพัฒนาชุมชน เขตดุสิต

ทดสอบความรู้พื้นฐานสมุนไพร สันทนาการกลุ่มย่อย/เวทีชาวบ้าน

การประชุมร่วมกับอาสาสมัครกลุ่มอาชีพในชุมชนวัดประชากรบือธรรมตามบริบทชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร

ลด - เหลื่อม - ล้ำ

การมีส่วนร่วมต้องครอบคลุมประกอบ คือ "คน ความรู้ พื้นที่ ภาควิ มีผลิตภัณฑ์ ขายได้ สร้างกลุ่ม เกื้อกูลชุมชน สร้างคนสืบสาน"

Output

1 รูปแบบกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มอาชีพอย่างครบวงจร 8 ขั้นตอนการผลิตสมุนไพร

1 ผลิตภัณฑ์สมุนไพร "น้ำมันเขียวพญาฤๅณ"

เตรียมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ "ดุสิตระบือธรรม"

1 กลุ่มอาชีพที่เสริมสร้างรายได้

Outcome

เกิดรายได้ขึ้นจริงกับประชาชนที่เข้ามาดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ "ดุสิตระบือธรรม" ในชุมชนวัดประชากรบือธรรม 1-4

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ (1) ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (2) โรงเรียนวัดประชากรบือธรรม (3) ผู้นำชุมชนวัดประชากรบือธรรม 1-4 (4) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสส.) (5) เครือข่ายชุมชนเขตดุสิต (6) ทีมชุมชนกัญชาพัฒนา มจร.สวนสุนันทา (7) กลุ่มอาชีพกัญชาพัฒนาวัดประชากรบือธรรม

7 ภาควิ มีส่วนร่วม

12 คนต้นแบบวัดประชากรบือธรรม

กลุ่มอาชีพ/ตลาดนัดวัดประชากรบือธรรม

ปรากฏการณ์ในชุมชนวัดประชากระบือธรรม

เหลื่อม
#ลดเหลื่อมล้ำเศรษฐกิจและสังคม
#ดุสิตระบือธรรม

โครงการวิจัย : การออกแบบนวัตกรรมอาชีพ
ของผู้สูงอายุแบบบูรณาการบนความร่วมมือของ
ชุมชนวัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย : รศ.ดร. ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

การจัดการพัฒนาลังคม ภาคสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- กลุ่มเป้าหมายวิจัย คือ ผู้สูงอายุ ในชุมชนวัดประชากระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- “จิตอาสา” พัฒนาชุมชนทำงานในระหว่างวัน ที่ซ่อนอยู่ในรูปแบบ “กลุ่มผู้นำขับเคลื่อนชุมชน” ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) กลุ่มอาชีพกัญชาพัฒน์วัดประชากระบือธรรม กลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- การครองชีพด้วย “เงินผู้สูงอายุ” ที่เป็นสวัสดิการของรัฐจัดสรรให้ทุกเดือน (ไม่เพียงพอ) บางครั้งในความรู้สึกจากอดีตผู้สูงอายุที่เคยทำงานมีรายได้ที่จุ่มชูครอบครัวได้แล้วอยู่ในฐานะ “ผู้ให้” แต่วันนี้กลับเป็นต้องรอรับเงินรายจ่ายประจำเดือนจากลูกหลาน จากรัฐ อยู่ในฐานะ “ผู้ขอ-รอรับ” ทำให้ศักดิ์ศรีที่เคยมีหลายไป จึงมีแรงปรารถนาอยากเอาพลังที่เหลืออยู่ของตนที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและพื้นที่ทำกิจกรรมในชุมชน “สร้างรายได้เสริม” ให้กับตนเองเพื่อ “สร้างศักดิ์ศรี” ให้กับตนเองกลับมาสู่ในฐานะ “ผู้แบ่งเบาภาระ” มิใช่เป็นภาระของครอบครัวหรือสังคมอีกต่อไป

ปรากฏการณ์ “ผู้สูงอายุ” ในชุมชนวัดประหาระบือธรรม

- การดำรงชีวิตอยู่ในระหว่างวันของผู้คนในชุมชนวัดประหาระบือธรรมจะพบเจอ “ผู้สูงอายุ” ในการออกมาพัฒนาชุมชนเป็นจิตอาสา เป็นกรรมการชุมชน เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.) เป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มอาชีพกัญชพัฒน์ ส่วนคนหนุ่มสาวที่เป็นวัยแรงงานที่เป็นกำลังสำคัญของบ้านจะออกไปทำงาน “นอกชุมชน” ทำให้ “ภาระหน้าที่หลักในการดูแลชุมชน” กลายเป็นหน้าที่หลักของผู้สูงอายุที่มีบทบาทพัฒนาชุมชนมีภาระมาก กลับพบว่า “มีรายได้น้อย” ซึ่งขัดแย้งกับภาระหน้าที่ที่สมควรได้รับ “ความเหลื่อมล้ำทางรายได้กับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนไม่สอดคล้องกัน” ทำให้เห็นภาพของ “คนจนเมือง” เกิดขึ้นอยู่กับครอบครัวผู้สูงอายุในชุมชนวัดประหาระบือธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก เห็นภาพการดิ้นรนในการประกอบอาชีพที่เพียงมีรายได้รายวันและรายเดือนให้เกิดขึ้น แต่ยังไม่มีเงินเก็บออมเท่าที่ควรในแต่ละปี มีหนี้สินเกิดขึ้นในครัวเรือนอยู่จำนวนมากเช่นเดียวกัน ปู่ย่าตายายเป็นคนดูแลลูกหลานในชุมชนแทนพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกชุมชน ถ้าไม่มีการวางแผนชีวิตที่ดีจะมีโอกาสที่ก่อให้เกิดคนจนข้ามรุ่นในหลายครอบครัวในชุมชนวัดประหาระบือธรรมได้เช่นกัน

โครงการวิจัย : การออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุแบบบูรณาการบนความร่วมมือของชุมชนวัดประหาระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

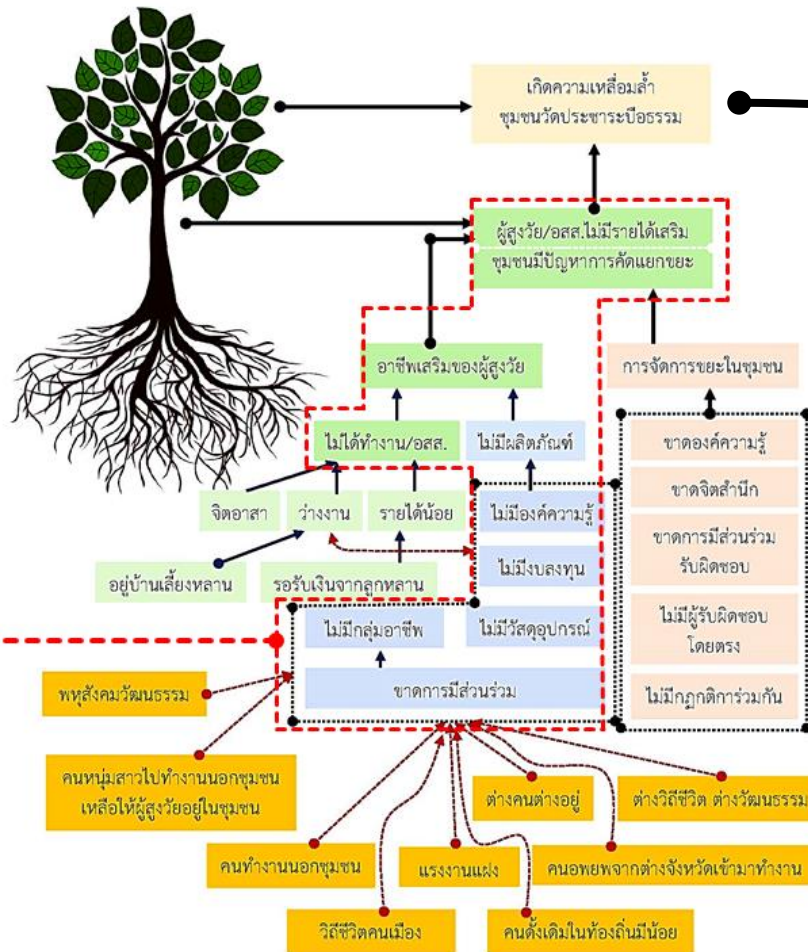
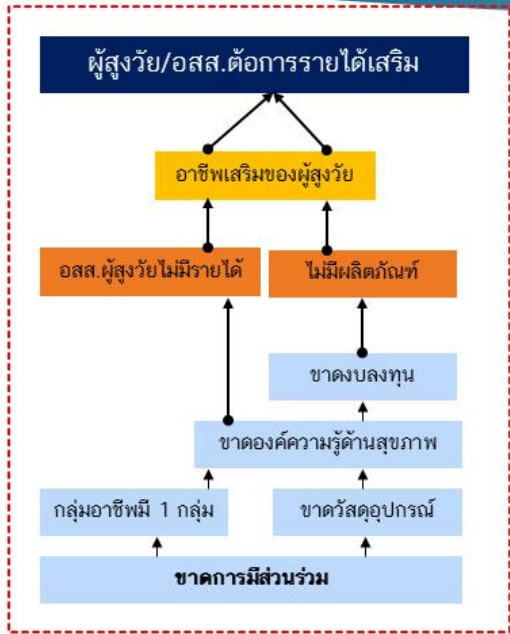
ผู้วิจัย : รศ.ดร. ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

กรอบแนวคิดวิจัย

INPUT	PROCESS	OUTPUT
พื้นที่วิจัย: ชุมชนวัดประหารระบือธรรม 4 ชุมชน กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปฏิบัติการวิจัย: (1) กลุ่มผู้สูงอายุ 20 คน (2) อาสาสมัครสาธารณสุข 5 คน (3) ผู้นำชุมชน 4 คน (4) กลุ่มคณะกรรมการชุมชนเมืองในตำแหน่งรองประธานชุมชน และเลขานุการทั้ง 4 ชุมชน จำนวน 8 คน (5) กลุ่มอาชีพนวดกดจุดฝ่าเท้า 3 คน	สำรวจทุนชุมชนวัดประหารระบือธรรม 5 ทุน ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนวัฒนธรรมความรู้ ประสบการณ์ และทุนกายภาพและเครือข่าย	- ข้อมูลฐานทุนชุมชนที่เป็นศักยภาพชุมชน 6 ชุมชนที่สามารถนำมาต่อยอดพัฒนาให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน - กระบวนการมีส่วนร่วมทุนชุมชนในการพัฒนาชุมชน - แบบบูรณาการกลุ่มอาชีพและภาคีเครือข่าย - ผลิตภัณฑ์ชุมชน (Community Product)
ภาคีหน่วยงานในพื้นที่ 8 เครือข่าย	ลงพื้นที่ชุมชน: (1) สัมภาษณ์ (2) สนทนากลุ่มย่อย (3) อบรมออกแบบอาชีพใหม่ (4) พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ทดลองสินค้าที่ตลาดนัดวัดประหารระบือธรรม/ออกบูตตลาดสร้างเศรษฐกิจใหม่ (ตุลิต)	หน้าร้านการค้าอาชีพใหม่
คานงัด	วัดพลัง	สร้างคุณค่าและมูลค่า
เพชร 3 เม็ดที่มีพลังในชุมชนวัดประหารระบือธรรม - เม็ดที่ 1 การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร - เม็ดที่ 2 การนวดเพื่อสุขภาพ - เม็ดที่ 3 โยบายหลอดกาแฟและการแกะดอกไม้สบู	สัมภาษณ์เชิงลึก และสำรวจการมีส่วนร่วม ความร่วมมือของประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้นำในชุมชน	กระบวนการผลิต หลักสูตรอบรมการนวด ผลิตภัณฑ์ที่มีเรื่องเล่า (Storytelling) กลุ่มอาชีพใหม่

PROBLEM TREE ปีที่ 1 (2564)

Problem Tree ชุมชนวัดประหาระบือธรรม

ชุมชนวัดประหาระบือธรรมมีมิติดหลัก
ของความเหลื่อมล้ำที่ต้องลดช่องว่าง
ลง ได้แก่
(1) ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้
(2) ความเหลื่อมล้ำด้านความรู้ด้าน
สมุนไพร
(3) การลดช่องว่างระหว่างประชาชน
กับรัฐ

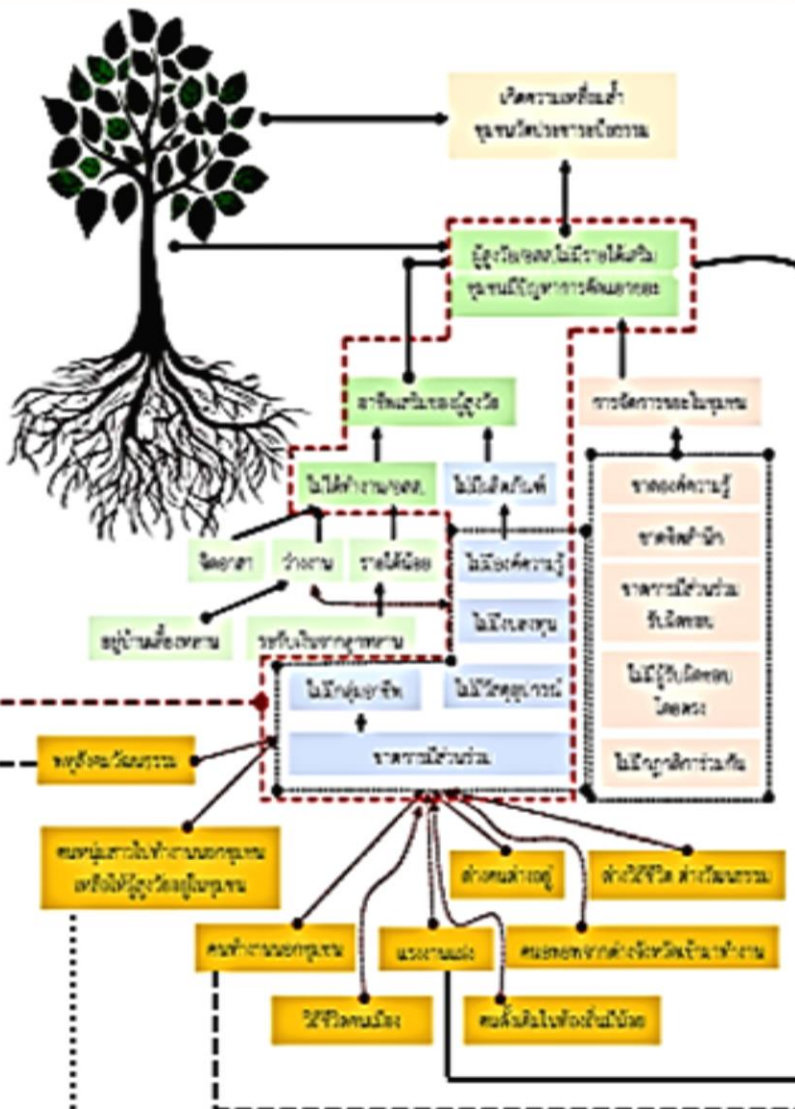
กลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม

ปีที่ 1

ปีที่ 2

Problem Tree

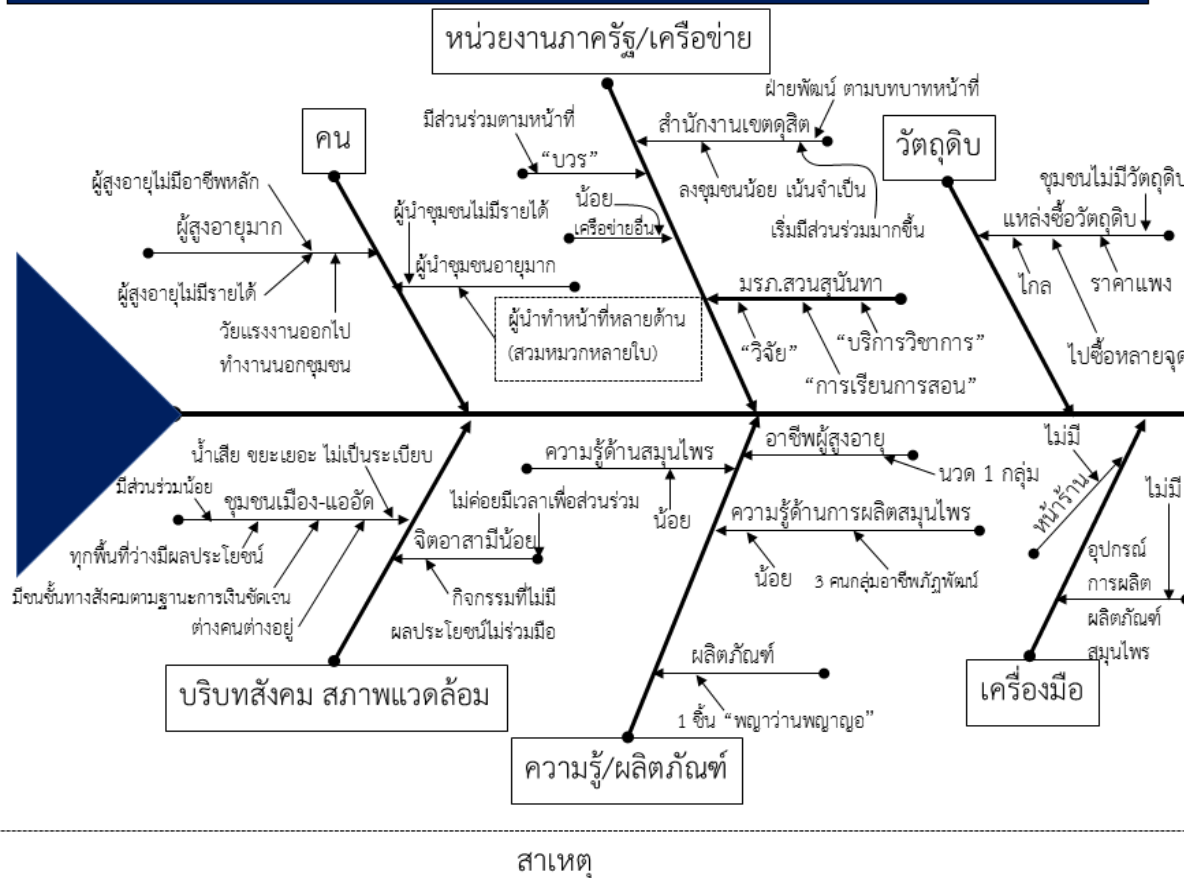
ชุมชนวัดประชากระบือธรรม

PROBLEM TREE ปีที่ 2 (2565-ปัจจุบัน)

FISHBONE DIAGRAM ปีที่ 2 (2565-ปัจจุบัน)

วิเคราะห์โครงสร้างสาเหตุและผลตามแบบผังก้างปลา หรือ Ishikawa Diagram กรณี ชุมชนวัดประชาระบือธรรม

ปัญหา

เหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
ของผู้สูงอายุในชุมชน
วัดประชาระบือธรรม

อาชีพใหม่
ผลิตภัณฑ์ใหม่
สร้างรายได้
พัฒนากลุ่มอาชีพ
“ดุสิตระบือธรรม”

ความต้องการเพื่อ “ต่อยอด” กับกลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม ได้แก่

- (1) ให้มีการ “ต่อยอด” ให้กับกลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม
- (2) การออกแบบอาชีพใหม่สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนวัดประชาระบือธรรม โดย “เพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่”
- (3) สร้างรายได้เสริมต่อยอดให้กลุ่มภักุพัฒนาวัดประชาระบือธรรม (นวดไทย)

กลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม

นิยามให้ชัดกับคำว่า “นวัตกรรมอาชีพ”

นวัตกรรมอาชีพ หมายถึง อาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้จริงเพื่อให้ผู้คนได้ทำหน้าทางสังคม พัฒนาชุมชนพร้อมกับเกื้อหนุนให้เกิดสุขภาวะชุมชนให้คนเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างมิตรภาพ ก่อให้เกิดคุณค่าในความเป็นมนุษย์สร้างสัมพันธภาพกับความเป็นเมือง

ดังนั้น “นวัตกรรม” ในการวิจัยนอกจากผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในการสร้างอาชีพที่ต่อยอดจากความรู้เดิม ยังสร้างกระบวนการจัดการตนเองบนความรู้เดิมที่เติมความรู้ใหม่ พร้อมกับเกิดระบบความรู้ใหม่ บนฐานความรู้ของเหตุผล การมีส่วนร่วม การประสานมัน จนเกิดความยั่งยืน

GAP ANALYSIS: ชุมชนวัดประจักษ์บุรีธรรม

ชุมชนวัดประจักษ์บุรีธรรม

ศักยภาพ จุดเด่น ทรัพยากร ในชุมชน	บทบาทหน้าที่ กิจกรรม หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย	ช่องว่าง (gap) ที่หน่วยงานอื่นทำไม่ได้	บทบาทหน้าที่ ศักยภาพของนักวิชาการที่ไปเติมในช่องว่าง
...ชุมชน 100 ปี /บวร./ตลาดนัด			
กลุ่มอาชีพ (นวด/ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มอาชีพ (นวด/ผลิตภัณฑ์) ได้รับการสร้างให้ (เกิดใหม่) ให้กับชุมชนวัดประจักษ์บุรีธรรม แบบครบวงจร ซึ่งในอดีตไม่เคยมีมาก่อน โดยใช้ฐานการวิจัยและพัฒนา ต่อยอดซึ่งกันและกันเป็นระยะเวลา 10 ปี (2556-2566)	ยังไม่มีหน่วยงานใด เพราะส่วนใหญ่จะไม่มีองค์ความรู้เฉพาะและเหมาะสมตามที่ชาวบ้านต้องการ (ทำอาชีพแต่ไม่ยั่งยืน ทำตามตัวชี้วัดของหน่วยงานก็จบไปรายประจำปี)	องค์ความรู้ด้านการวิจัยและบริการวิชาการอย่างครบวงจร ได้แก่ ชาวบ้านร่วมคิดโจทย์ปัญหา (สำรวจปัญหาและความต้องการก่อน) ลงมือทำวิจัย และอบรมหลักสูตรนวด (Seed money) และบริการวิชาการทำผลิตภัณฑ์ รวมถึงการให้วัสดุอุปกรณ์สร้างอาชีพ (แทนการให้เงินทุน) ต่อมาตั้งกลุ่ม ทำบัญชี เก็บออม บริหารจัดการตนเอง และสอบใบประกอบวิชาชีพจากกระทรวงสาธารณสุข (ได้ 3 คน)
...ผู้นำเข้มแข็ง			

ช่องว่างของ “ความรู้” และวิธีเติมความรู้

“อายุมาก”

“ขาดโอกาส” ที่จะทำงานสร้างรายได้

รับภาระหน้าที่หลักในการพัฒนาชุมชน “จิตอาสา”

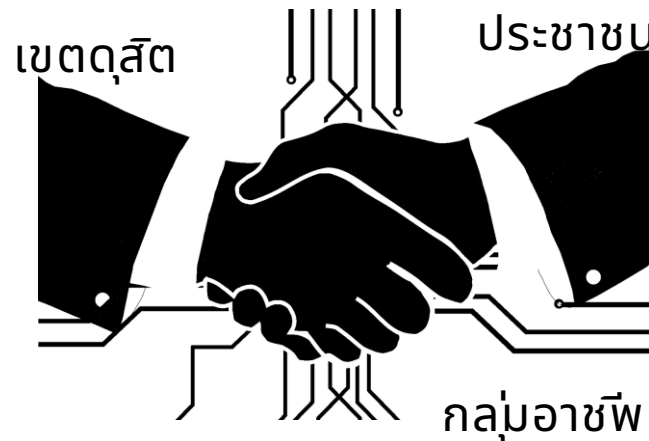
ไม่มีรายได้หลัก ยกเว้นรับสวัสดิการของรัฐ เบี้ยผู้สูงอายุ รายได้น้อย

สร้างผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับสภาวะของผู้สูงอายุที่ทำ 1 อย่าง ได้ผลลัพธ์ 4 อย่าง คือ ทำ 1 ผลิตภัณฑ์ ได้ 3 อย่างคือ ได้ผลิตภัณฑ์ ได้รายได้เสริม ได้กลุ่มอาชีพ ได้ศักดิ์ศรี โดยปีที่ 2 ได้ต่อยอดผลิตภัณฑ์จากอาชีพนวดไทย (องค์ความรู้แรกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) ที่ได้ใบประกอบวิชาชีพจากกระทรวงสาธารณสุขแล้ว 3 คน สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้คนในชุมชนได้พร้อมกับประกอบอาชีพสร้างรายได้แล้ว ต่อยอดด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพิ่มเติมให้เกิดความหลากหลาย (องค์ความรู้เพิ่มเติมจากนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) ยาหม่อง ยาดม ยอดน้ำมันเขียว น้ำมันเขียวพญาวานพญาขอ (ปีที่ 1) น้ำมันมหาจักรตำรับโอสถพระนารายณ์ (โบราณ) สเปรย์เส่นหานางคำ (งานวิจัย) และอีก 1 ผลิตภัณฑ์ (ภูมิปัญญาที่ใช้ “ต้นกระบือเจ็ดตัว” มาเป็นส่วนผสม) กำหนดไว้เดือนมีนาคม 2566 (ปีที่ 2) โดยองค์ความรู้ก็นำไปจุดช่องว่าง “การขาดโอกาสทำงานเพื่อสร้างรายได้” ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน

นักวิจัย/องค์ความรู้
มรภ.สวนสุนันทา

การวิจัย

ต้องสามารถบริหารจัดการตนเองได้ พึ่งพาตนเองได้ พึ่งภาครัฐให้น้อยลง มีส่วนประกอบ 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

- (1) การจัดการคน
- (2) การจัดการความรู้และกระบวนการกลุ่ม
- (3) การพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องพึ่งพาตนเองได้

กลุ่มต้องมี “เงินออม” และมีการ “แบ่งปันชุมชน”

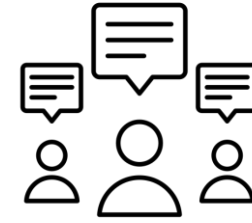
วิธีการ ลงสำรวจชุมชน

นักวิจัย

ประชาชน/กลุ่ม

นักศึกษา

ฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ

นักวิจัย

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชาระบือธรรม

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
10 พฤษภาคม 2565	ประชุมทีมวิจัย และผู้นำชุมชนวัดประชาระบือธรรม เพื่อจัดกิจกรรม “ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรครบวงจร: คิด ออกแบบ ทำ ใช้เอง” [กำหนดแนวทางว่า การทำกิจกรรมวิจัย CBR ต้องทำเอง พึ่งตนเอง]	ผู้นำ ประชาชน กลุ่มอาชีพร่วมมือกันทำแบบ CBR [ผู้วิจัยให้โจทย์และแนวทาง]
7 มิถุนายน 2565	สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม แขนงวิชาการจัดการพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ร่วมกับฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันผลักดันให้ 2 องค์กรได้ทำ MOU ร่วมกัน [นักวิจัย 2 คนเข้าร่วม]	ทำ MOU สำเร็จโดยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (รองศาสตราจารย์ ดร. ชุติกาญจน์ ศรีวิบูลย์) และผู้อำนวยการเขตสำนักงานเขตดุสิต (นายธานินทร์ เนียมหอม)
23 มิถุนายน 2565	ประชุมทีมวิจัย และผู้นำชุมชนวัดประชาระบือธรรม - วิเคราะห์ปัญหาด้วยเครื่องมือผังก้างปลา (Fish bone diagram)	- วิเคราะห์เพื่อสร้างอาชีพใหม่ทำผลิตภัณฑ์ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการและให้เหมาะสมกับบริบทเดิมที่มีอาชีพนวดกดจุดฝ่าเท้าอยู่แล้วด้วยการใช้เครื่องมือผังก้างปลา (Fish bone diagram) หรือ อิชิกาวา (Ishikawa diagram)

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
23 มิถุนายน 2565	- เพื่อติดตามการจัดกิจกรรม “ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรครบวงจร: คิด ออกแบบ ทำ ใช้เอง” [ลงมือปฏิบัติ] เตรียมการขายในงานตลาดย้อนยุค (30 สิงหาคม-8 กันยายน 2565)	- ผู้นำ ประชาชน กลุ่มอาชีพร่วมมือกันทำแบบ CBR [ลงมือผลิตเอง]
25 มิถุนายน 2565	ประชุมหน่วยงานภาครัฐ - จัดสนทนากลุ่ม (Focus groups) กับผู้อำนวยการเขตดุสิต และฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (กลุ่มเป้าหมายวิจัย) ในพื้นที่ชุมชนวัดประชากระบือธรรมและสิทธิประโยชน์ที่เป็นพื้นฐาน	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานครพบว่า ข้อมูลผู้สูงอายุทั้งเขตดุสิต 11,748 ราย แต่ผู้สูงอายุในชุมชนวัดประชากระบือธรรม 1 ที่ขึ้นทะเบียนไว้จำนวน จำนวน 72 ราย ชุมชนวัดประชากระบือธรรม 2 จำนวน 130 ราย ชุมชนวัดประชากระบือธรรม 3 จำนวน 100 ราย และชุมชนวัดประชากระบือธรรม 4 จำนวน 57 ราย รวม 359 ราย

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

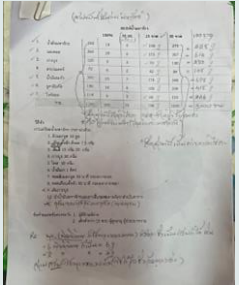

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
25 มิถุนายน 2565	- สื่อสารสังคม [ออกข่าว: การยกระดับศักยภาพกลุ่มอาชีพในชุมชนวัดประชากระบือธรรมตามบริบทชุมชนเมือง] ด้านการวางแผนไทย การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร การสร้างรายได้เสริม [https://www.youtube.com/watch?v=PHLW1W-zbaA]	กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ การตั้งกลุ่มอาชีพชุมชนเมืองได้ออกข่าวสารเพื่อสื่อสารสังคมสู่สาธารณะ [หัวข้อข่าว] มรภ.สวนสุนันทา เปิดศูนย์เรียนรู้ฯ วัดประชากระบือธรรม ต้นแบบห้องเรียนชุมชนกลางเมือง กทม. สร้างอาชีพและรายได้ด้วยตนเอง ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างยั่งยืน [https://siamrath.co.th/n/359917]
21 กรกฎาคม 2565	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดุสิต เชิญนักวิจัยและกลุ่มอาชีพภูมพัฒน์วัดประชากระบือธรรม และอุตสาหกรรม ไปเข้าร่วมรับรางวัลเชิดชูเกียรติ “ภูมิปัญญาผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร” ซึ่งกลุ่มอาชีพได้รับเลือกจากสำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	ได้รับโล่เชิดชูเกียรติอย่างสมศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ จากผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานคร ณ โรงแรมปรี๊นท์พาลาส กรุงเทพมหานคร จัดโดยสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
25 กรกฎาคม 2565	สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้ผลิตสมุนไพร [หาข้อมูลคานงัด กระบือ ตาม รากเหง้าคลองบางกระบือ: ต้นกระบือ]	ค้นพบต้นกระบือ เพื่อนำมาเป็นส่วนผสมของสมุนไพรเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้ชุมชนวัดประชากระบือธรรม ที่มีบริบทดั้งเดิมคือพื้นที่คลองบางกระบือ ตามชื่อสมุนไพรด้วยเช่นเดียวกัน
24-29 สิงหาคม 2565	กลุ่มอาชีพพุดสีตระบือธรรม (ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรแบบครบวงจร) คิดเอง ทำเอง ฟังพาดตนเอง : CBR [มุ่งผลิตเพื่อไปจำหน่าย 1 บูธ ในงาน ตลาดย้อนยุค (30 สิงหาคม-8 กันยายน 2565)]	ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้อบรมเรียนรู้ ทดสอบ ทดลองทำจากปีที่ 1 (2564) ยาหม่อง ยาดม น้ำมันเขียวพญาญอพญาว่าน
30 สิงหาคม-8 กันยายน 2565	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดุสิต เชิญกลุ่มอาชีพ ทีมนักวิจัย สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เปิดบูธจำหน่ายที่ห้างสรรพสินค้า ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	เปิด 1 บูธจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้จัดทำบัญชีการขายไว้อย่างชัดเจน

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
15 กันยายน 2565	- อบรมเชิงปฏิบัติการกิจกรรมเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ ประกอบด้วย (1) ผู้นำชุมชนวัดประชากระบือธรรม 1-4 (2) กลุ่มผู้สูงอายุ (3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชน (ออส.) ทั้ง 4 ชุมชน (4) กลุ่มคณะกรรมการชุมชนเมืองในตำแหน่งรองประธานชุมชน และเลขานุการ (5) ศูนย์ภูมิต้านทานวัดประชากระบือธรรม (6) ทีมนักวิจัยและทีมยุวชนภูมิต้านทานมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	- ดำเนินกิจกรรมบรรยายเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร: สเปรย์น้ำมันมหาจักรวัดประชากระบือธรรม” [อาจารย์ ดร.พท.ป.นรินทร์ กากะทุม; วิทยากร] “น้ำมันมหาจักร” เป็นยาตำรับลำดับที่ 78 ในตำราพระโอสถพระนารายณ์ ซึ่งหมอหลวงปรุงใช้ในราชสำนักมาไม่น้อยกว่า 360 ปี
	- เปิดเวทีแลกเปลี่ยนและทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ใหม่ วิพากษ์ ถอดบทเรียน และสัมภาษณ์ชุมชนที่โดดเด่น เรื่อง การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากสบู่ (ต้นตำรับ) (พบว่า การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากสบู่มีการโยกย้ายไป 1 คนและอีก 1 คน เลิกทำเนื่องจากอายุมากขึ้น เหนื่อยง่าย ทำไม่ไหวและมีภาระเลี้ยงหลาน] แต่มีคุณยายสมหมายที่ทำโมบายจนได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น “ภูมิปัญญาผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร” ซึ่งขณะนี้ยังทำอยู่และเป็นวิทยากรประจำของเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	โมบายหลอดกาแฟ ที่เป็นตัวกระป๋อง [งานใหม่ที่นักวิจัยให้โจทย์คุณยายสมหมาย ผู้ทำโมบายหลอดกาแฟ] [ปัจจุบันผ่านมาแล้ว 2 เดือนยังขึ้นโครงสร้างกระป๋องยังไม่แล้วเสร็จ] [ติดตามภารกิจเป็นวิทยากรให้กับทางเขตดุสิต 1 เดือน]

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
5 พฤศจิกายน 2565	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและบรรยายภาค สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนผู้ประสานการทำงานทอดกฐินที่รวมความร่วมมือของทุกชุมชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ใกล้ชิด “กิจกรรมประจำปีชุมชนวัดประชากระบือธรรม คือ งานทอดกฐิน” ที่รวมการมีส่วนร่วมของทุกคน	กิจกรรมร่วมแรงรวมใจช่วยเหลือกันและกัน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางรวมกิจกรรมทางจิตวิญญาณ ซึ่งได้ยึดมั่นมากกว่า 100 ปี [ประธานชุมชนผู้ประสานงานกฐิน] [ยอดกฐิน 2565: 831,958.25 บาท]
7 พฤศจิกายน 2565	ลงสัมภาษณ์ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน ทั้งเขตดุสิต จึงได้มอบหมายร่วมกันให้กับชุมชนวัดประชากระบือธรรม 1-4 จัดทำ “แผนพัฒนาชุมชนวัดประชากระบือธรรม 1-4” [ชุมชนลงมือทำเอง]	ได้เอกสารจัดทำแผนชุมชนวัดประชากระบือธรรม 1-4 เรียบร้อยแล้ว
9 พฤศจิกายน 2565	สัมภาษณ์พื้นที่สร้างพลังชุมชน [ตลาดนัดวัดประชา] [นางกรรณญา ทิมา (ป้าป้อม)]	ได้รับการอนุญาตให้เปิดบูธ หรือแผงขายได้ซึ่ง จะได้รับการจัดพื้นที่ให้เหมาะสมตามที่กลุ่มอาชีพภักฎพัฒนาฯ กลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม และผู้นำต้องการสามารถแจ้งได้ตลอด [ฟรี]

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
29 พฤศจิกายน 2565	กิจกรรมถอดบทเรียนในพื้นที่วิจัยของ Node CBR: ชุมชนก้าวหน้า เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยมี ผศ.พัชรินทร์ พันธุ์แน่น และทีมนักวิจัยระบบและกลไก ของ มหาวิทยาลัยเกริก พร้อมกับทีมนักวิจัย “ลดเหลื่อมล้ำ” ภาคกลาง	กลุ่มผู้นำ (1) พลังชุมชนที่เกิดขึ้นจากการตอบคำถามของกลุ่มผู้นำที่มีการพูดด้วยข้อมูลที่เป็น Pain point จริง ๆ ที่เป็นปัญหาร้อนในชุมชน จนเห็นเป็นกระบวนการแก้ปัญหาตั้งแต่ เผชิญกับปัญหา เรียนรู้ เข้าใจในสิ่งที่ตนเผชิญ ทำแบบต่อเนื่อง ก้นติดปัญหา และมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาด้วยความรู้ใหม่ ๆ (2) พลังของปัญญาจากการวิจัยที่สามารถดึงรัฐ (เขต) นักพัฒน์ นักวิชาการ พอช. ผู้นำชุมชน กลุ่มในชุมชน และคนในชุมชน ร่วมเป็นเครือข่ายภาคีมีส่วนร่วมทำงานในการแก้ไขปัญหาของชุมชน (3) การพัฒนาศักยภาพให้คนรู้มากขึ้น สร้างความกล้ามากขึ้นในการปกป้องคน กลุ่ม และชุมชนของตนเอง (ผู้นำ กลไกวิจัย ความกล้า ปัญญาความรู้ คือปัจจัยความสำเร็จ)
		จากกลัวกลายเป็นความกล้า เพราะมีความรู้ มีปัญญามากขึ้น...[เรียนรู้เอง ทำเอง เข้าใจเอง รู้แจ้งเอง แก้ปัญหาเอง]

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
22 ธันวาคม 2565	กลุ่มอาชีพดุสิตระบือธรรม (ดำเนินการจัดกิจกรรมเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่) โดยผู้วิจัยนำองค์ความรู้ในผลการวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ให้กับประชาชนในชุมชนวัดประชากระบือธรรม เนื่องจาก	(1) การประชุม “ตกลงเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่” โดยชุมชนซึ่งในการกำหนดกิจกรรมร่วมกันว่าจะใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมใดเพิ่มขึ้นให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ปรากฏว่า 3 ป้า 1 ผู้นำชุมชน 5 ผู้สูงอายุและอาสาสมัครสาธารณสุข ได้ลงความเห็นให้นำผลิตภัณฑ์ 1 ใน 5 ของการวิจัย ดุสิตแบรนด์ ของ ดร.พท.วรรณิ พรหมด้าว ชนิดแบบหมัก เข้ามาเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มใหม่ ใช้เป็นสเปรย์ฉีดพ่นชื่อ “เสน่ห์นางคำ” (2) ป้าตม (อุดม ศรีมงคล) และป้าอ้อต (เพชรปวีณ์ ธรธัญวงศ์) ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้เป็นผู้ประสานชุมชน และนักวิจัย กลุ่มเยาวชนภักภูพัฒน์ให้ประสานวิทยากรกับวัสดุอุปกรณ์ พร้อมสูตรการผลิตเบื้องต้น (3) ป้าอ้อต (เพชรปวีณ์ ธรธัญวงศ์) ได้รับมอบหมายจากกลุ่มและอาจารย์ให้เป็นผู้จัดบันทึกสูตร และขั้นตอนทั้งหมดในการผลิต พร้อมกับในการปรับปรุงกลิ่นด้วย (4) การปฏิบัติการอบรมความรู้เป็นเชิงปฏิบัติการที่ทุกคน “มีส่วนร่วมลงมือทำและทดลองกลิ่น” (5) ประชุม “ตกลงราคาขาดต่อ 1 ขวด” โดยสอบถามวิทยากรที่มีประสบการณ์ และให้โหวตกันซึ่งพิจารณาต้นทุนทั้งวัตถุดิบ ขวด การเดินทาง ความยากของกระบวนการผลิต จึงได้ในราคาขายขวดละ 100 บาท (ถ้ายังไม่ติดสต็อกเกอร์ ให้ขายลดราคาลงมา 20 บาท เหลือ 80 บาท)

ไทม์ไลน์กิจกรรมวิจัยในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ต่อ)

วันที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	ผลที่ได้จากการดำเนินงาน
17-20 มกราคม 2566	ออกบูธขนาดและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในงาน “สร้างงาน สร้างอาชีพ เขตคูสิต” โดยฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมได้ใช้บทบาทการทำวิจัยร่วมกันมาสนับสนุนให้กลุ่มอาชีพมีพื้นที่ถ่ายทอดเทคโนโลยี และองค์ความรู้	(1) “สร้างรายได้” ให้กับกลุ่มอาชีพในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (2) ออกแสดงสินค้าและบริการนวดให้ประชาชนได้รับรู้ เป็นการประชาสัมพันธ์กลุ่มอาชีพให้ลูกค้าได้รู้จักศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีความรู้

การถอดบทเรียนปรากฏการณ์ความร่วมมือกับชุมชน

ความร่วมมือและการเรียนรู้ “เด่นชัด”

-ความร่วมมือของชุมชน ที่เป็นกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม (ผู้สูงอายุ, อสส.) และกลุ่มผู้นำชุมชน (คุณสิทธินิชย์ เลิศอนันต์) พร้อมกับทีมงาน เป็นกลุ่มที่ “เปิดพื้นที่พร้อมรับการเรียนรู้” ย้ำว่า “ทุกครั้ง” ที่มีกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรืออาชีพให้กับคนในชุมชนจะได้รับการ “ตอบรับ ตกลงใจ เห็นพร้อมกัน” เสมอ โดยผู้นำและทีมงานจะรับอาสาประสานงานกับกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกลุ่มอุตสาหกรรม และคัดกรองคนเข้าร่วม กิจกรรมก่อน โดยพิจารณาจากศักยภาพที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนบ่อย ๆ สม่่าเสมอ

-ความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งเป็นการบูรณาการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการแก่สังคมในพื้นที่เดียว ให้เกิดเป็นปรากฏการณ์ในเรื่องการเรียนการสอนของแขนงวิชาการจัดการพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งพื้นที่ชุมชนวัดประหาระบือธรรม และ 3 ป่า (ป่าดม ป่าเทียบ ป่าอืด) เป็น “วิทยากรท้องถิ่น” ให้กับนักศึกษาในเรื่อง “การจัดการกลุ่มอาชีพชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน” และทางสาขาวิชา SDM ให้พื้นที่ว่า “Social Lab” หรือเรียกอีกอย่างว่า “ห้องเรียนชุมชน” สำหรับนักศึกษา

-ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนแห่งนี้เป็นลักษณะ “บวร” ดังนั้น “ร” นี้คือ โรงเรียน ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนวัดประหาระบือธรรมได้นำนักเรียน “เข้ามาเรียนรู้” กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ทั้งด้านการนวดไทย การผลิตภัณฑ์สมุนไพร และศึกษาชุมชนเมือง พร้อมกับใช้ห้องเรียนดิจิทัลชุมชนด้วย ส่วน “ร” อีกนัยหนึ่งคือ รัฐ ที่หมายถึงสำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมอบหมายให้ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม “เข้ามาเรียนรู้ร่วมพัฒนาอาชีพ” และนำไปเผยแพร่ช่วยเหลือให้กับกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้นำไปสู่การ “เปิดตลาด” ที่สำนักงานเขตดุสิตจัดกิจกรรม “ตลาดย้อนยุค” (30 สิงหาคม-8 กันยายน 2565) และ “สร้างงาน สร้างอาชีพ เขตดุสิต” (วันที่ 17-20 มกราคม 2566) ที่ห้างสรรพสินค้าสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การถอดบทเรียนปรากฏการณ์ความร่วมมือกับโหนด CBR

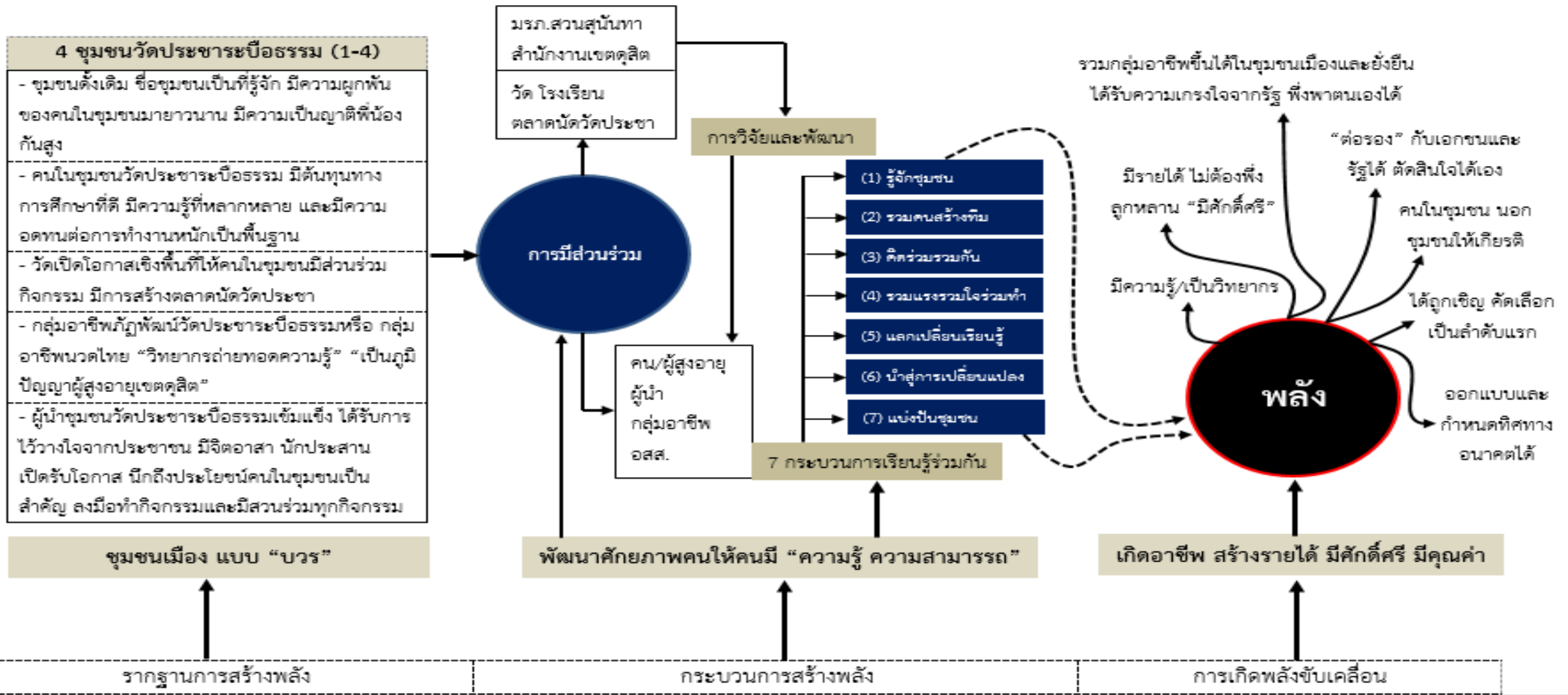
ความร่วมมือและการเรียนรู้ “ร่วมกับโหนด CBR”

ประเด็น “ร่วมกับโหนด CBR” ซึ่งการวิจัยนี้ได้เชื่อมโยงไปสู่โหนด CBR ที่ มหาวิทยาลัยเกริก เป็นผู้ขับเคลื่อน โดยผู้วิจัยได้เชื่อมโยงกับโหนดในการเดินทางไป “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” ในพื้นที่ต้นแบบที่ดี (Best Practice) ที่ชุมชนก้าวหน้า เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่เป็น CBR ที่คนได้รับการพัฒนา “จากกลัวกลายเป็นความกล้า เพราะมีความรู้ มีปัญญามากขึ้น...[เรียนรู้เอง ทำเอง เข้าใจเอง รู้แจ้งเอง แก้ปัญหาเอง] และได้นำเอาความรู้ด้านการทำบัญชีครัวเรือนมาถ่ายทอดให้กับกลุ่มอาชีพดุษิตระบือธรรม ได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้ให้ง่ายขึ้น โดยเน้นที่ “ชุมชนทำกันเอง”

ภาพ “บูรณาภาพแห่งการสร้างพลังผู้สูงอายุ”

5 ปัจจัยและองค์ประกอบที่มีศักยภาพสูงเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ คุณสมบัติที่แฝงอยู่ในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (1) สายสัมพันธ์ที่ดี (2) ต้นทุนทางการศึกษาที่ดี มีความรู้ที่หลากหลาย และมีความอดทนต่อการทำงานหนักเป็นพื้นฐาน (3) วัดเปิดโอกาสเชิงพื้นที่ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม (4) กลุ่มอาชีพพัฒนาวัดประชากระบือธรรม (5) ผู้นำชุมชนวัดประชากระบือธรรม

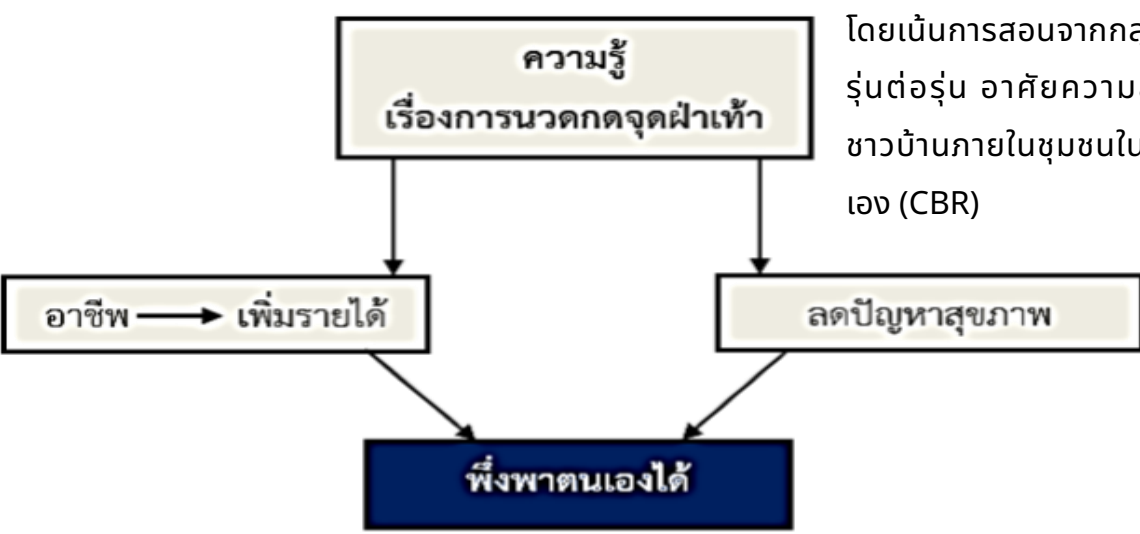

การเชื่อมองค์ความรู้สู่ชุมชนวัดประชาชนีธรรม (ครั้งที่ 1)

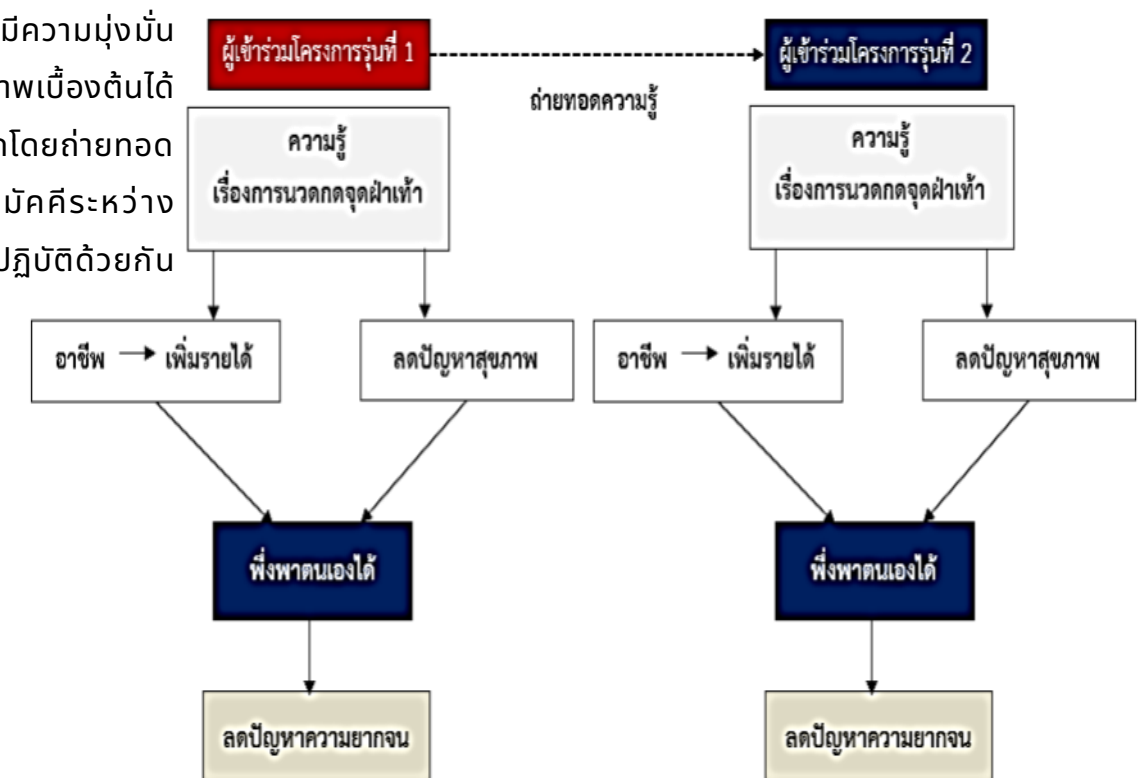
(โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานคร ชุมชนวัดประชาชนีธรรม 1-4 เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ภูสิทธ์ ภูคำชะโนดและไพรินทร์ ชัดธิพงษ์, 2555)

-การวิจัยครั้งนั้นพบแรงปรารถนาในปี พ.ศ. 2555 สิ่งที่ประชาชนต้องการคือ อยากรู้จักประชาชนในชุมชนวัดประชาชนีธรรม มีอาชีพเสริมที่สามารถเพิ่มรายได้ให้ตนเองกับครอบครัวลดปัญหาเสพติด และมีสุขภาพที่ดี และจากวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางสังคม มิติด้านการแก้ไข ปัญหาความยากจนและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน (เพิ่มรายละเอียดเนื่องจากส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนตาม Seed Money) พบผลดังนี้

การต่อยอดโครงการให้กับบุคคลที่สนใจ มีความมุ่งมั่น อยากรู้จักอาชีพเสริมและต้องการรักษาสุขภาพเบื้องต้นได้ โดยเน้นการสอนจากกลุ่มเป้าหมายรุ่นแรกโดยถ่ายทอด รุ่นต่อรุ่น อาศัยความสัมพันธ์ ความสามัคคีระหว่าง ชาวบ้านภายในชุมชนในการสอน และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง (CBR)

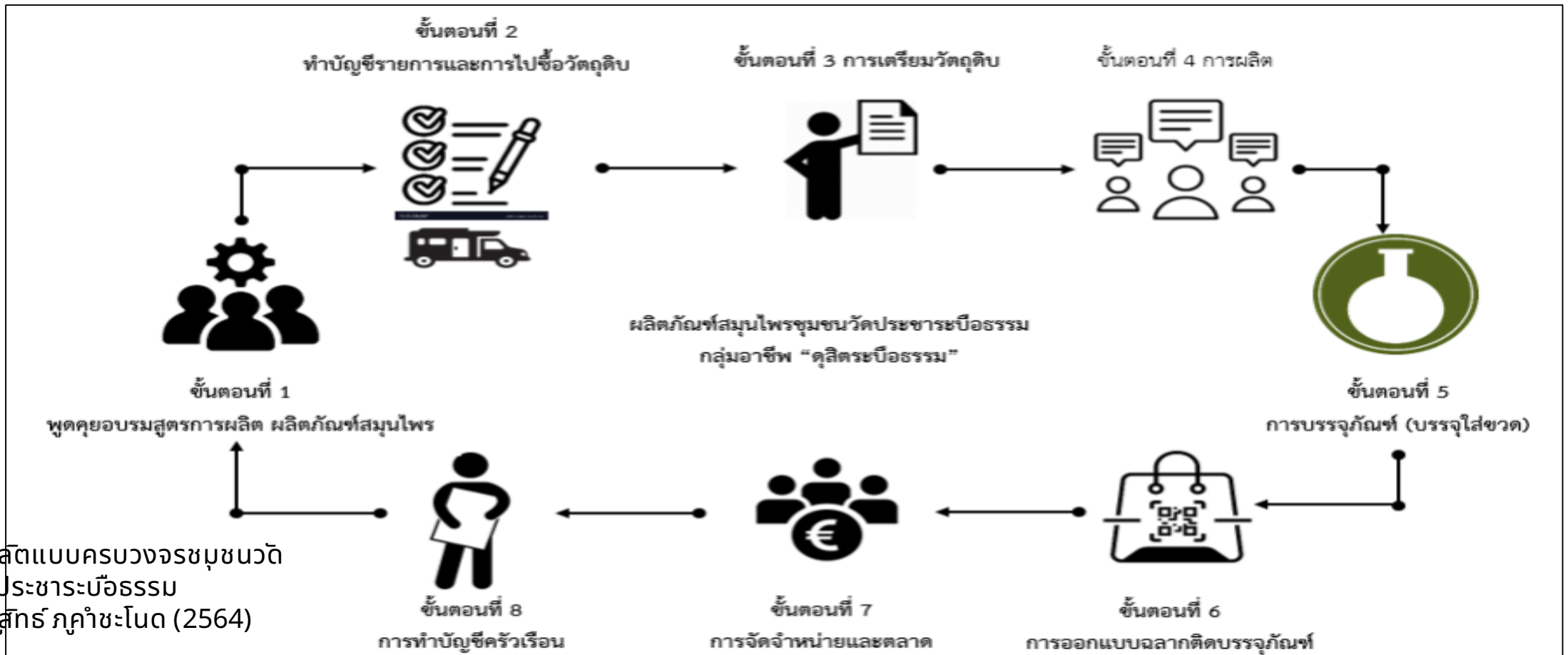

ภาพแสดงการพึ่งตนเองของกลุ่มเป้าหมาย
ที่มา: ภูสิทธ์ ภูคำชะโนดและไพรินทร์ ชัดธิพงษ์ (2555)

เกิดการต่อยอดความรู้ใหม่ในชุมชนวัดประชากระบือธรรม (ครั้งที่ 2)

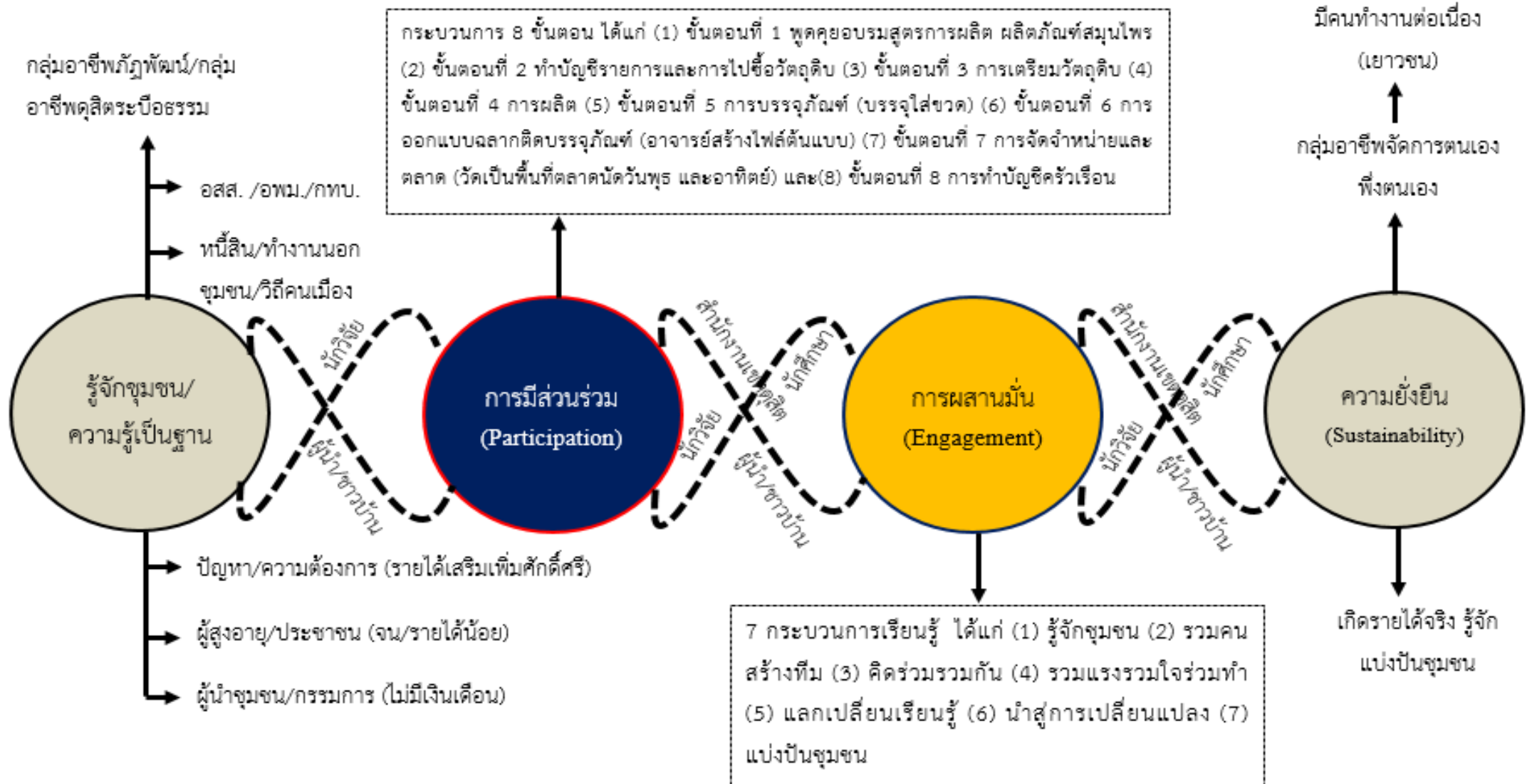
ปี พ.ศ. 2564 เกิดการต่อยอดด้วยการวิจัยเรื่อง การยกระดับศักยภาพกลุ่มอาชีพในชุมชนวัดประชากระบือธรรมตามบริบทชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร (ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด, 2564) เป็นพัฒนาต่อยอดจากการนวดกดจุดฝ่าเท้า เป็น “ผลิตภัณฑ์น้ำมันเขียวพญาวานพญายอ” สร้างกลุ่มอาชีพใหม่ที่จัดตั้งกับสำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานครคู่ขนานกลุ่มภักุพัฒน์วัดประชากระบือธรรม (นวดกดจุดฝ่าเท้า) ชื่อว่า “ดุสิตระบือธรรม”

ภาพการผลิตแบบครบวงจรชุมชนวัด
ประชากระบือธรรม
ที่มา: ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด (2564)

การสร้างนวัตกรรมอาชีพผู้สูงอายุให้เกิดรายได้จริงที่ยั่งยืน (การผสานองค์ความรู้ครั้งที่ 3)

ห่วงโซ่กระบวนการวิจัยฐานชุมชนวัดพระธาตุมุทุม

การจัดกิจกรรมช่วง “ปลายน้ำการวิจัย”

การหาพื้นที่จำหน่ายในตลาดนัดวัดพระธาตุมหาชัยให้กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม และกลุ่มอาชีพเกษตรกร วัดพระธาตุมหาชัย มีจุดวางขายผลิตภัณฑ์ให้เกิดความมั่นคง ซึ่งได้ประชุมร่วมกันตกลงว่า จะทำแบบ “ร้านแบบรถเข็นขายของผลิตภัณฑ์สมุนไพร” (กิจกรรมสุดท้ายของการวิจัยเดือนมีนาคม 2566)

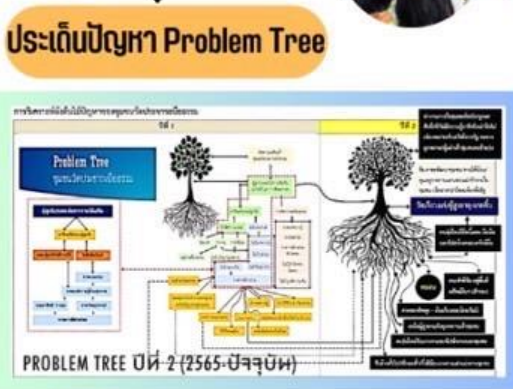
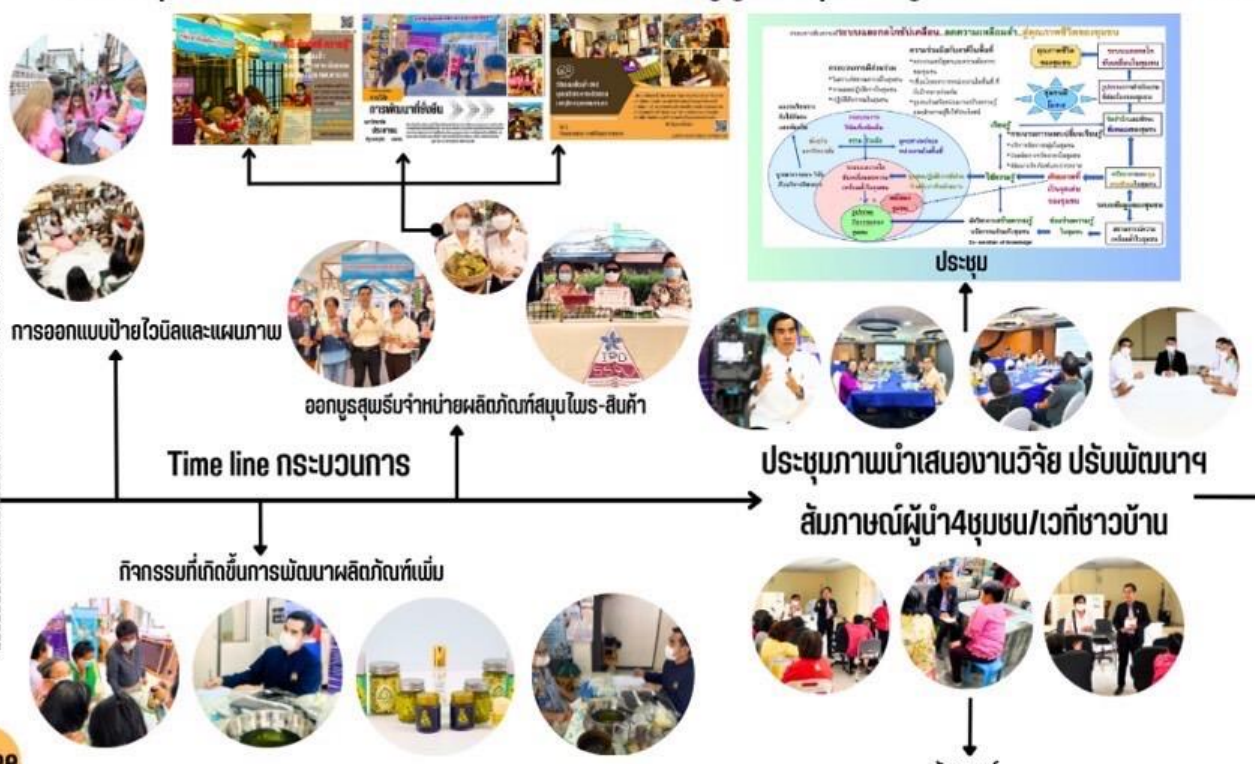
จบ

กิจกรรม ผลการวิจัยรับใช้สังคมและชุมชนภาคีเครือข่าย

เปิดเวทีแลกเปลี่ยนและลงนามการรับรองผลการใช้ประโยชน์ของการวิจัยร่วมกัน

ภาพสรุปการออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุแบบบูรณาการความร่วมมือของชุมชนวัดประชากรบือธรรม

- กลุ่มเป้าหมายวิจัย**
- (1) สำนักงานเขตคูสิต กทม. (MOU)
 - (2) ผู้นำชุมชนวัดประชากรบือธรรม 1-4
 - (3) กลุ่มผู้สูงอายุ (กลุ่มปฏิบัติการวิจัย)
 - (4) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชน (อสม.) ทั้ง 4ชุมชน
 - (5) ศูนย์กัญชาวัดประชากรบือ
 - (6) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อสม.)
 - (7) คณะกรรมการพัฒนาชุมชน ในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าตำบล
 - (8) สภาองค์กรชุมชนเขตคูสิต
 - (9) ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร.สวนสุนันทา
 - (10) แขนงวิชาการจัดการพัฒนาสังคม ภาคสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

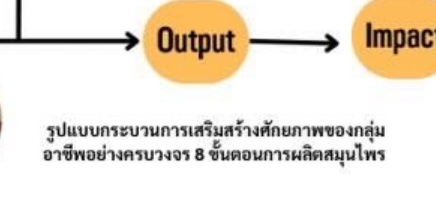
ลด-เหลื่อม-ล้ำ

1) ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ 2) ความเหลื่อมล้ำด้านความรู้สมุนไพร 3) การลดช่องว่างระหว่างประชาชนกับรัฐ

ผลกระทบทางสังคม เกิดการลด ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เป็น โอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ ในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยลดการกีดกันหรือแบ่งพรรค แบ่งพวก และประเด็นสำคัญคือ หน่วยงานรัฐ สำนักงานเขตคูสิตให้ความสำคัญในการเข้ามาเป็น ภาคีในการขับเคลื่อนอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชนวัดประชากรบือธรรมต่อไปได้

- Input**
- ขั้นตอนที่1 วางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน
 - ขั้นตอนที่2 การวางแผนงานและกระจายตามหน้าที่
 - ขั้นตอนที่3 ออกแบบพัฒนาป้ายไวนิลและแผนภาพ
 - ขั้นตอนที่4 ออกบูธกิจกรรมต่างๆ
 - ขั้นตอนที่5 นำเสนอ โปรโมทสินค้า
 - ขั้นตอนที่6 การจัดจำหน่ายและตลาด (ในวัดเป็นพื้นที่ตลาดนัดวัดประชากรบือธรรมและวันอาทิตย์)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สมาชิก กลุ่มอาชีพผลิตบือธรรมที่ประกอบอาชีพ

“ทำ ผลิตภัณฑ์ สมุนไพร” อาชีพใหม่ ของชุมชนวัดประชากรบือธรรม เกิดรายได้ รายได้สบค้า รายได้ เดือนและรายปี (ทำบัญชีไว้) สามารถพึ่งพาตนเอง